

KERTI KALENDÁRIUM

Alapítva: 1988
M megjelenik évente 10 alkalommal
**33. évfolyam, 1-2. szám,
2021. január-február**
www.magyarmezogazdasag.hu
SZERKESZTŐSÉG:
FŐSZERKESZTŐ: Horváth Csilla
OLVASÓSZERKESZTŐ: Varga Tibor
TERVEZŐSZERKESZTŐ: Dudás Ágnes
TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:
1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Postacím: 1591 Budapest, Pf.: 294.
Telefon: +36-1-273-2290, +36-30-961-5996

FELELŐS KIADÓ:

Sári Enikő ügyvezető igazgató
Hájos László ügyvezető igazgató



MARKETING ÉS ONLINE:

Marketing vezető: Práger Ádám
Marketing-koordinátor: Kadosa Gábor,
Kárpáti Eszter, Kovács Réka
Szerkesztő: Mizei Károly
www.magyarmezogazdasag.hu – az Agrárhírtörtál

KIADÓ/IRODA:

Irodavezető: Harangozó Tímea
Operatív vezető: Laczó Angéla
Terjesztés: Karácsonyi Ildikó
Pénzügy: Fontos Éva, Lénárt Dia
ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:
Husztiné Csekő Emma
Telefon: +36-1-470-0411, +36-30-400-4839

HIRDETÉS:

Dohány Árpád +36-70-232-4231

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Kerti Kalendáriumra való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

A kiadó adatkezelési szabályzata elérhető a www.magyarmezogazdasag.hu/adatvedelem oldalon.

TERJESZTÉS:

Árusításon úton terjeszti a Lapker Zrt., a POHÍRKER Zrt., valamint az alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Postacím: 1900 Budapest
Előfizetésben megrendelhető az ország bármely postáján, a hírnapot kézbesítőknél, www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirnapelofizetes@posta.hu címen, telefonon 06-1-767-8262 számon, levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.
Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt.-nél: www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), 1900 Budapest, 06-1-767-8262, hirnapelofizetes@posta.hu
Belföldi előfizetési díj egy évre: 4100 Ft.

NYOMJA:

PAUKER Nyomdaipari Kft.
1047 Budapest, Baross u. 11.
Felelős vezető: Vértés Gábor
HU ISSN 0864-7852

Megindul az élet

Új év – új élet, biztatjuk magunkat januárban az újévi fogadalmak után. A természetet azonban nem kell biztatni, mert bár még előttünk vannak a tél leghidegebb napjai, biztosak lehetünk abban, hogy a földben rejtőző magok, hagymák, gumók mocoognak, fejlődnek, még ha nem is látjuk azokat. Enyhe téli napokon a fák nedvkeringése is megindul, vége szakad a mélynyugalomnak, a rügyekben kezdenek kifejlődni a virágszervek.



Februárban kinyílnak az első virágok, hunyork, téltemető, hóvirág – a tavasz szívet vidító hírnökei, lengedeznek a mogyoró sárga barkái. Gyorsan követik majd őket kertünk többi növényei, és hogy még gazdagabb, színesebb legyen a kerti élet, nekünk is van már tennivalónk.

Közeleg a magvetés és palántanevelés ideje, amivel a melegkedvelő, mediterrán vagy féltrópusi eredetű növények tenyészidőszakát hozzuk előre. Elsősorban zöldségfélét szoktunk palántázni, de több egynyári (pirlangóvirág, rézvirág, bársonyvirág) és évelő (szájszorszép, mályvarózsa) dísznövényből is könnyen nevelhetünk palántát. Ehhez a szép munkához adunk tanácsokat zöldségtermesztés és biotermesztés rovatumkban.

Tél végén, kora tavasszal a metszőollók is csattognak a kertekben, amikor a korona szabályozása mellett az első növényvédelmi teendőket is elvégezhetjük. Mindehhez növényorvos szakértőnk nyújt tanácsot és mondja el, mire figyeljünk.

Lendületes, jókedvű évkezdést kívánok minden kedves olvasónknak, tartsanak velünk 2021-ben is!

Kertbaráti üdvözlettel,

Horváth Csilla

főszerkesztő



Gondolatok a palántanevelésről

A ZÖLDSÉGESKERTEK FÉLINTENZÍV-INTENZÍV VÁLTOZATAIHOZ KORA TAVASZTÓL KEZDVE HASZNÁLUNK AZ ÁLLANDÓ HELYRE VETETT NÖVÉNYEK MELLETT PALÁNTÁRÓL NEVELTEKET IS. A HELYREVETÉSSEL SZEMBEN A PALÁNTÁZÁS KORAI SÁGOT HOZ, A TÖBBSZÖR SZEDETT ZÖLDSÉG FÉLÉKNÉL ÁLTALÁBAN HOSSZABB SZEDÉSI IDŐSZAKOT, AMI NAGYOBB HOZAMOT IS JELENT. EHHÉZ AZONBAN AZ SZÜKSÉGES, HOGY MEGFELELŐ FEJLETTSÉGŰ, EGÉSZSÉGES PALÁNTÁKAT ÜLTESSÜNK JÓL ELŐKÉSZÍTETT TALAJBA, JÓKOR, ÉS UTÁNA IS FOLYAMATOSAN GONDOZZUK A NÖVÉNYEKET.

DR. SLEZÁK KATALIN

A palántanevelés során a növényeket a végleges helyüknél védettebb körülmények között neveljük, a kinti hideg vagy hűvös időszakban melegebb helyen tartjuk, vagy a nyári szabadágys változatnál, ha kell, árnyékoljuk vagy gyakori öntözéssel hűtjük őket. A növényeket egymáshoz közel neveljük, hiszen méretüknél fogva még nincsenek akkorá téregényük, mint majd a termés-

hozás időszakában lesz. A kisebb helyen általában könnyebb (és olcsóbb) az optimális körülmények kialakítása, és jobban oda is tudunk figyelni a növényekre. Kétségtelen azonban, hogy drága (különösen, ha fűtenünk kell a növényeknek) és a helyrevetésnél jóval munkaigényesebb megoldás.

A konyhakert tervezésénél mérlegelnünk kell a palántaültetéssel járó előnyöket és hátrá-

Amit biztosan nem



A tápkockás palántanevelés általában jó minőséget biztosít, de házilag nehéz tápkockát készíteni

nyokat, valamint azt, hogy van-e lehetőségünk és érdemes-e saját magunknak megnevelni a palántákat.

Állandó helyre vetés esetén a növények gyökérzete mélyebbre hatol a talajban, mint palántaneveléskor, mert utóbbinál a főgyökér megszakad a növények átültetése során. Amennyiben a palántaneveléskor tűzdelést (pikírozást) is alkalmazunk (sziklevelés-első lomblevelés korban kiszedjük az addig igen sűrűn nevelt növényeket a magvetőföldből, és tálcába, cserépbe, pohárba ültetjük azokat, vagy amibe végül a palántákat neveljük), a főgyökér végét, ha nem szakadt el, tudatosan visszacsípjuk, hogy erős, elágazó, „bojtos” gyökérzetet kapjunk, ami behálózza majd az egész földlabdát. Az ilyen palánták gyorsan és erősen begyökereznek ültetés után, de a folyamatosan lefelé növekvő főgyökér hiányában a talaj mélyebb rétegeiben található vizet nem tudják elérni. Ez egyben azt is jelenti, hogy a palántázott állományok többszöri öntözést, és összességében több vizet igényelnek a helyrevetettekénél (amit azonban általában nagyobb terméssel meg is hálának).

Hiába a palántanevelés számos előnye, vannak zöldségfélék, amelyeknél nem használjuk ezt a módszert. A gyökérszűkegés közül például a sárgarépa, a petrezselyem, a pasztinák, a cékla és a retek nem kedvelik az átültetést, és az azzal járó gyökérsérülések éppen a fogyasztható részüket érintik. Petrezselyem esetében azonban, ha nem a gyökérért, hanem a leveléért termesztjük, akár tűzdeléses palántanevelést is alkalmazhatunk. Emellett a zöldborsó esetében soha nem nevelünk palántát. A zöldbab sem kedveli az átültetést, korai hajtatáshoz azonban előfordul, hogy cserépben előnevelnek fiatal növényeket – ilyenkor egy cserépbe 5-6 magot vetnek, és 1-1 fészeknyi növényt nevelnek így együtt. Ezzel



Cserépbe tűzdelte tojásgyümölcs növényké

elérhető, hogy bár 1-1 – sokszor csak első lomblevelés korú – növény gyökere még nem hálózta be eléggé a cserépet, de mivel többen vannak együtt, mégis egyben, a földlabda szétesése, azaz a gyökerek sérülése nélkül kiültethetők a növények. Ezek mellett még a spenót és a sóska az, melyből nem nevelünk palántát – általában azért, mert nem éri meg.

A többi zöldségféle esetében – bár különböző gyakorisággal, de – létezik palántaneveléses termesztési változat. Közülük a vöröshagymánál, csemegekukoricánál ritkábban alkalmazzuk ezt a

lehetőséget, a többinél gyakrabban, míg az étkezési paprikánál, étkezési paradicsomnál, zellernél szinte kizárólagos szaporítási módnak tekinthető a palántanevelés.

Vegyük vagy mi neveljük?

A kert éves hasznosításának tervezésekor érdemes korán eldönteni, hogy mely növényeket ültetünk majd palántáról, melyeket vetünk helyre, valamint, hogy a palántákat magunk neveljük meg, vagy máshonnan szerezzük be. Ha nincs hozzá speciális palántanevelő helyünk, a palántanevelés nagyon munkaigényes és kockázatos is lehet. Egyes esetekben napközben máshol tartjuk a növényeket, mint éjszaka – pl. ha már elég meleg a kinti idő, akár naponta kivisszük a levegőre, majd éjszaka védettebb helyre tesszük, és a növényvédelem sem mindenhol oldható meg.

A vásárolt kispiai palánták időnként irreálisan magas árát számításba véve, legtöbbször nincs esélyünk a házikertben annyi termést nevelni rajtuk, amennyibe a fiatal növények kerülnek – ebben az esetben azért mégis megvesszük őket, hogy később a saját termésünket fogyaszthassuk a kert-



Cserepes paradicsompalánták

ből. A vásárolt palánták esetében azonban szinte minden fórumon hangoztatják, hogy „bizalmi cikk” – a fajtában, a növények egészségében és terméshozásra való alkalmasságában is csak reménykedhetünk, mert a palántanevelés során alkalmazott hőmérséklet, vízellátás, a szellőztetés, és szinte minden elképzelhető környezeti tényező jelentős hatása a növények kiültetés utáni produkciójára, emellett a palántakorban elkövetett hibák nagy része nem látható első pillantásra. Sajnos



Kis sejtés hungarocelltálcába vetett uborkapalánták a vetést követő 15 nappal már ültetésre készek

időnként az is kérdéses lehet, hogy valóban a vásárolni szánt fajtát kapjuk-e.

Hol nevelhetjük?

A legfontosabb kérdés, hogy hol neveljük a palántákat? Adottságainktól függően lehet ez a hely melegágy, fóliasátor, üvegház, üvegezett veranda, balkon, vagy akár egy ablak is. Természetesen



Az ültetésre kész uborkapalánták

annál könnyebb szép palántát nevelni, minél jobban ki tudjuk elégíteni a növények környezeti igényeit. Ez általában a természetberendezésekben, melegágyakban a legegyszerűbb. Ha nincs más helyünk, mint egy szoba ablaka, az jelentősen leszűkíti a sikeresen nevelhető zöldségfélék körét. A szobai hőmérséklet általában kedvez pl. a paradicsomnak, esetleg a kabakosoknak, de a levegő (különösen, ha radiátor van az ablak alatt) lehet hogy túl száraz. Egy jól fűtött lakásban a fejes salátának



Palántanevelő holland ágy polikarbonát tetővel

például szinte biztos, hogy melege lesz (főként az éjszakai órákban) – megnyúlt, vékony, világoszöld levelű növényeink lesznek. Ha szobanövényeink is vannak, lehet, hogy azokról kártevő (pl. tripsz, tetű, molytetű) települ át és szaporodik fel a palántáinkon.

A házi palántanevelés során általában legnehezebb az optimálisához közeli hőmérséklet és páratartalom tartása, valamint ezek összehangolása a fényviszonyokkal. Így mindenképpen ebből a szempontból is meg kell vizsgálnunk a lehetőségeinket.

A palántanevelés hossza, gyorsítása

Az is nagyon fontos, hogy egy növénynek milyen hosszú a palántanevelése. Ez általában 4-12 hét közötti időszak. Általánosságban megállapítható, hogy minél hosszabb a palántanevelés, annál inkább megfontolandó megvásárolni a palántát, mert akár a helyigényben, akár fűtési költségben drágának bizonyulhat a saját palánta, valamint a ráfordított figyelmet illetően is. A zeller kelése pl. akár 3-4 hétig is eltarthat, majd tűzdeljük, amivel a növények fejlődése visszaesik, aztán további, viszonylag lassú fejlődést követően, a vetéstől kb. 2-2,5 hónap múlva derül ki, hogy valóban szép palántáink lesznek-e. Ezzel szemben paradicsompalántát akár 5-6 hét alatt, sőt uborkapalántát még



Tűzdeléshez sűrűn vetett paprika

rövidebb idő alatt is nevelhetünk. Úgy számoljunk, hogy a szakkönyvekben szereplő „profi” palántaneveléshez képest 7-10 nappal hosszabb időre lesz szükségünk. Tűzdelés esetén további egy héttel meghosszabbított palántaneveléssel számoljunk.

A gyorsabb keléshez szinte minden fajnál alkalmazható a magok előáztatása, előcsíráztatása. Előbbi 1-2 órától 1-2 napig tarthat, és általában tiszta csapvizet használunk hozzá. Az előcsíráztatás akár egy hét is lehet, nedves papírba tekerve vagy homokba, esetleg perlitbe keverve a magokat. Előcsíráztatott magokat később már nem tűzdelünk, mert biztosan és gyorsan kikelő növényeket érdemes rögtön a végleges palántanevelő helyre vetni. Az előcsíráztatásnak legszembetűnőbb pozitív hatása a kabakosokra van – az uborka, a dinnyék és a tökfélék egyébként sem kedvelik a tűzdelést, így a cserépekbe az életképes magokat vetjük el.

Palántatípusok

A legegyszerűbb változat a szálaspalánta nevelése természetberendezés vagy a melegágy talajában, esetleg ládában. De ha csak fajtánként néhány növényt nevelnénk, érdemes a földlabdás palántanevelést választanunk, mert ha a növények egyedileg vannak az edényben, akkor a növekedésükkel szétrakhatók, ha valami miatt nem tudunk időben ültetni, a kész növények tovább eltarthatók lehetnek. Ha nem akarunk tűzdelni, akkor rögtön

a végleges palántanevelő helyre vetjük a magokat. Tűzdeléshez vethetünk szaporítóládába, vagy akár konyhában kiürülő műanyag dobozba is (lehetőleg ne átlátszóba) – használhatunk akár margarinos- vagy fagylaltosdobozt. Sűrűn vessünk, és amikor a sziklevelek szétnyílnak, és az első lomblevelek megjelennek, már kezdetjük is a tűzdelést cserépbe, sejtés tálcába, ládába, vagy akár a konyhában felszabaduló joghurtos/tejfölös poharakba is. Ne feledjük, hogy mindegyik edénynél gondoskodni kell arról, hogy a fölösleges öntözővíz ki tudjon folyni. Egy 2-3 dl-es poháron 1-3 lyukat alakítsunk ki.

A palántaföld

A palántaneveléshez vásárolhatunk külön erre a célra készített földkeveréket, vagy magunk is előállíthatjuk azt. Szerves anyagban gazdag, jó víztartó képességű, levegős keveréket érdemes használni, enyhén savanyú, közel semleges kémhatással. A tőzeg vagy kókuszrost alapú keverékekkel a legkönnyebb dolgozni, de kerti földet is keverhetünk komposzttal, perlittel, homokkal, esetleg minimális mennyiségű zeolittal. Ha magunk készítjük a keveréket, és tiszta (nyers) tőzegből indulunk ki, érdemes abba a növények igényein túl több foszfort (szuperfoszfátot) keverni, míg a natúr (ún. nem puffertolt) kókuszrosthoz kalciumot és magnéziumot, mert ezek az elemek megkötődnek a rostokon, és ha nem adunk eleget, nem marad a növényeinknek. Ha savanyú tőzeget vásárolunk alapanyagként, azt a semlegeshez közeli pH eléréséhez meszezni kell (legegyszerűbb takarmánymeszet keverni hozzá). Ezek mellett keverhetünk tápanyagot is a palántaföldbe (speciális műtrágyából akár az egész palántanevelési időszakra elegendő mennyiséget), vagy választhatjuk azt is, hogy majd fejtrágyázzuk a palántákat.

A palántanevelés ápolási munkáiról, a tápanyag-utánpótlásról, valamint a kiültetés körüli speciális teendőkről a következő lapszámában olvashatnak.